

Landschappelijke inpassing

Mei 2025 Gemeente Oude IJsselstreek

Giesbergen

Kroezendijk Sinderen

Vereniging Agrarisch Landschapsbeheer

Munstermanstraat 6

7064 KA Silvolde

info@val-oudeijssel.nl

www.val-oudeijssel.nl

T: 0315-630002

Camiel Helming

Projectcoördinator

info@val-oudeijssel.nl

06-23821745

Inhoud

VAL Oude IJssel	3
Inleiding	4
Aanleiding	4
Ligging plangebied	4
Landschapsanalyse.....	5
Landschap	5
Huidig landschapsbeeld.....	5
Bodem.....	7
Waterhuishouding.....	8
Huidige landschapselementen.....	8
Landschappelijke inpassing.....	9
De doelsoorten:.....	9
Geelgors.....	9
Kamsalamander en kleine watersalamander	9
Gauwe Klauwier.....	9
Landschapselementen	10
Hoogstamboomgaard	10
Poel	10
Houtsingels.....	10
Solitaire bomen	10
Formulier landschappelijke inpassing (Gemeente Oude IJsselstreek)	11

VAL Oude IJssel

Als agrarische natuurvereniging hebben wij als missie ‘***Samen maken we het landschap mooier***’.

Dit doen we door het vertalen van ideeën naar haalbare plannen, waarbij de kwaliteit van het landschap centraal staat. Onze kracht zit in dat wij dicht bij de boeren en buitenlui staan. Onze enthousiaste leden wonen en werken in het buitengebied van de gemeente Doetinchem, Montferland en Oude IJsselstreek.

Na het opstellen van de plannen legt onze werkploeg de landschapselementen aan en kunnen zij deze langjarig onderhouden. Ook geven wij voorlichting en adviseren wij in subsidie aanvragen. Zowel de planfase en de subsidie traject staat onder leiding van projectcoördinator Camiel Helming.

Inleiding

Aanleiding

Asra Advies heeft, namens de opdrachtgever, de VAL Oude IJssel gevraagd een landschappelijke inpassing op te stellen voor het perceel aan Kroezendijk in Sinderen. Aanleiding hiervoor is de aanvraag voor het wijzigen van de geldende bestemming, zoals door Asra Advies in rapport Ruimtelijke Onderbouwing is opgesteld.

In dit rapport/plan wordt het perceel en omliggende omgeving geïnventariseerd en geanalyseerd en op basis van die gegevens wordt er een schetsplan opgesteld.

Onze visie 'Samen maken we het landschap mooier' sluit goed aan op de lokale kwaliteitscriteria woningbouw Oude IJsselstreek omdat toevoeging van extra versterking in het buitengebied ongewenst is en dat hierbij het groene karakter centraal staat bij bouwplannen.

Bij het opstellen van deze landschappelijke inpassing is de 'standaard', die de gemeente Oude IJsselstreek heeft samengesteld, gebruikt.

Ligging plangebied

Het plangebied ligt in het buitengebied van Sinderen. Aan de noordzijde wordt het perceel begrensd door de Kroezendijk en de daar achter gelegen Flipstraat. Aan de oostzijde wordt het perceel begrensd door weidegronden met daar achter gelegen Kapelweg. De zuidzijde wordt eveneens begrensd door weidegronden. De eerstvolgende straat is de Kasteelweg. De westzijde wordt begrensd door de Kroezendijk.

Landschappelijke inpassing

In de Lokale Kwaliteitscriteria woningbouw Oude IJsselstreek is opgenomen dat het toevoegen van extra versterking in het buitengebied ongewenst is. Het behoud en de versterking van het groene karakter staat hier daarom centraal. Een initiatief voor woningbouw mag niet ten koste gaan van aanwezige natuur- en/of landschapskwaliteiten. Voor elk type woningbouwplan, of dat nu woningsplitsing, hergebruik/functieverandering van voormalige agrarische gebouwen (vab) of een landgoed is, geldt dat er in een erf- en/of landschapsinrichtingsplan moeten worden aangetoond dat het plan voldoende ruimtelijke kwaliteit biedt.

Figuur 1 Ligging plangebied

Landschapsanalyse

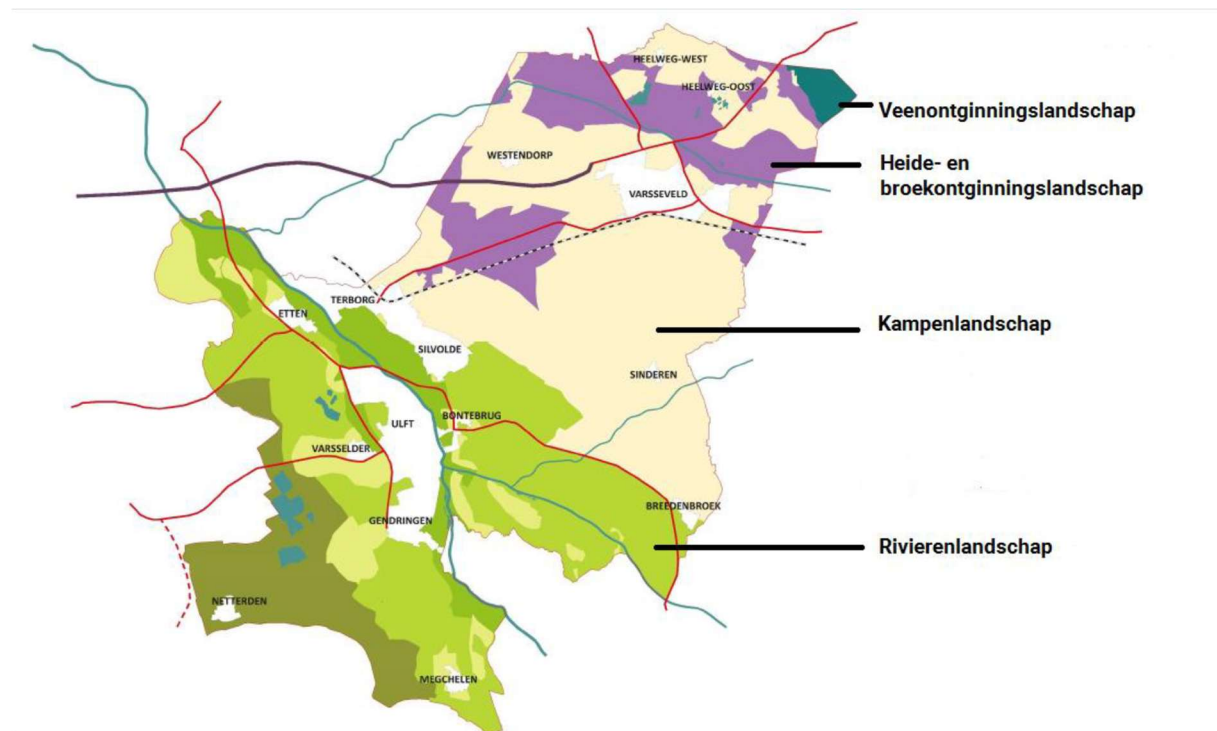
Landschap

Het huidige landschapstype van het plangebied is het **kampenlandschap**. Het kampenlandschap staat bekend als het typische kleinschalige Achterhoekse landschap. De bebouwing vinden we op de hogere delen. Deze delen waren ook geschikt voor akkerbouw (kamp). Een kamp is een kleine individuele akker, ook wel ‘eenmans-es’ genoemd, waarbij ieder gezin zijn eigen bouwland bewerkte. Om de (met de ogen van nu: kleine) akkers af te schermen tegen vee en wild werden ze omgeven met houtwallen en houtsingels. Dit zorgt voor de karakteristieke kleinschaligheid van het landschap. Omdat de grond vaak arm was brachten de boeren eeuwenlang mest en heideplaggen als bemesting op het land. Honderden jaren bemesting zorgden ervoor dat de akkers steeds hoger werden, met een vrij steile rand. De boerderijen lagen veelal verspreid aan de rand van de akkertjes. De landbouw bestond uit gemengde bedrijven, met graanteelt op de akkers en het vee op de nattere gronden langs de beken. Wegen volgden de hogere delen in het landschap en hadden hierdoor vaak een bochtig verloop. Hierdoor zijn onregelmatige blokvormige patronen van verkaveling ontstaan.

Huidig landschapsbeeld

De nog aanwezige beplanting bestaat naast de wegbeplanting vooral uit kleine bosjes, bomenrijen, singels en houtwallen en solitaire bomen (veelal eiken) in het veld. Er staan diverse boerderijen met een voorhuis met allure, de zogenaamde T-boerderijen. Dit is kenmerkend en karakteristiek voor het kampenlandschap. De eenmans-essen en steil randen zijn op sommige plekken nog steeds herkenbaar in het landschap.

In het kampenlandschap wisselen bouwland en grasland elkaar af. Bouwland ligt over het algemeen op hogere gronden en grasland op de lageregelegen delen. De wegen en kavels vormen nog altijd een grillig patroon in dit gebied. De beken zijn veelal gekanaliseerd¹.

Figuur 2 Bron: Visie op landschap, natuur en groene kernen Gemeente Oude IJsselstreek

¹ Bron: Visie op landschap, natuur en groene kernen Gemeente Oude IJsselstreek

Uit de historische landschapsanalyse, zie figuur 3 en 4 is duidelijk een 'kamp' waarneembaar, maar ook in het veld is deze kamp goed bewaard en duidelijk zichtbaar. Tot de jaren dertig van de vorige eeuw stond rondom deze kamp veel houtopstand. Het perceel zelf was open. Rond de jaren 50-60 van die eeuw verandert dit snel en verdwijnen er veel landschapselementen. Aan het begin van deze eeuw komen de landschapselementen weer terug. Veelal als laanbomen langs de wegen, maar vanaf 2005 ook op het perceel. De duidelijk herkenbare kamp blijft open.

Figuur 3 Situatie rond 1900/1925 (bron: TopoTijdreis)

Figuur 4 Situatie rond 1988/2019 (bron: TopoTijdreis)

Oude bosgroeiplaats

De oude bosgroeiplaatsen zijn gebaseerd op de 1e kadastrale registratie (1811–1832). Kavels die destijds als bos werden aangeduid en die nog steeds deze functie vervullen, worden als zeer waardevol beschouwd. Omdat bodemleven en vegetatie zich gedurende een lange periode in balans hebben kunnen ontwikkelen. Dit draagt bij aan de weerbaarheid van het bosecosysteem tegen plagen en andere versturende invloeden. Op 15 december 2023 is door de Provinciale Staten vastgesteld dat oude bosgroeiplaatsen beschermd moeten worden, de omgevingswet geeft per januari 2024 hieraan invulling.

Figuur 5 Oude bosgroeiplaats

Op figuur 5 is de ligging van de oude bosgroeiplaats binnen het plangebied weergegeven. Historische gegevens tonen aan dat hier voorheen een houtopstand aanwezig was. Tussen 1900 en 2000 is deze echter verdwenen. Zoals zichtbaar op figuren 3 en 4, is de houtopstand na de millenniumwisseling door de eigenaar hersteld.

Vanwege de waardevolle bodemstructuur van deze oude bosgroeiplaats, waaronder een ontwikkeld netwerk van bodemschimmels die de weerbaarheid van zowel de houtopstand als de overige flora en fauna versterken, zullen in dit gebied geen bodemingrijpende activiteiten plaatsvinden. Ook wordt de geplande poel aan de rand van deze groeiplaats met een flauwe helling vormgegeven, zodat de bodem niet wordt aangetast.

Daarnaast wordt een extra houtsingel in de vorm van zoomvegetatie aangeplant rondom de huidige houtopstand. Dit versterkt niet alleen de bestaande beplanting, maar bevordert ook de natuurkwaliteit en biodiversiteit in het plangebied. In combinatie met de aan te leggen poel draagt dit bij aan een afname van grasdominantie en een toename van water- en groenvoorziening, wat een positief effect zal hebben op het verminderen van hittestress.

Bodem

De bodem is een vlakvaaggrond. Dit is een kalkloze zandgrond zonder ijzerhuidjes. In het plangebied heeft de bodem de code Zn23. Dit betekent dat de grond bestaat uit fijn zand (M50) en leem bevat. Zie figuur 6.

Figuur 6 bodemkaart (bron: Stichting voor bodemkartering)

Waterhuishouding

In het plangebied gelden 2 grondwatertrappen. Namelijk VIo en op de 'kamp' VIIo. Bij VIo is de gemiddelde hoogste grondwaterstand (GHG), in de winter, tussen 40-80 cm beneden maaiveld. In de zomermaanden is de gemiddelde laagste grondwaterstand (GLG) > 120 cm beneden maaiveld. Bij VIIo is de gemiddelde hoogste grondwaterstand (GHG), in de winter, > 80 cm beneden maaiveld. Voor de zomermaanden is er geen gemiddelde grondwaterstand beschikbaar.

Huidige landschapselement

Achter op het perceel is in het verleden een grote poel gegraven en daarom heen is houtopstand geplant. Door deze beplanting komt er weinig licht op de poel. In de poel bevinden zich vissen. Naast de poel zijn diverse, veelal gecultiveerde, soorten bomen aangeplant.

Aan de rechterzijde van het perceel is een Elzensingel aangeplant. De singel staat op een stijrand en op de kavelgrens.

Aan de linkerzijde is een gevarieerde beplanting aangeplant als een houtsingel. Op dit moment staan er verschillende overstaanders in deze singel.

In het midden van het perceel op de 'kamp' is nu een grasvegetatie. Deze weide wordt begraasd door enkele schapen.

Aan voorzijde, aan de wegzijde, is nu een kleine weg gesitueerd. In deze weide staan enkele fruitbomen en is omzoomd met een Meidoornhaag.

Landschappelijke inpassing

Het plangebied heeft al een besloten karakter door de landschapselementen die circa 20 jaar geleden zijn aangelegd. Mede hierdoor is de biodiversiteit op het perceel al groot. Het plangebied heeft dan ook de meerwaarde een bijdrage te leveren aan het behouden en versterken van een aantal doelsoorten (boerenlandsoorten) zoals die beschreven zijn in de regeling Agrarisch Natuur- en Landschapsbeheer (ANLB).

De doelsoorten waarop de landschappelijke inpassing is gebaseerd zijn: Geelgors, Kamsalamander, kleine Watersalamander en grauwe Klauwier. Door het landschap na behoefte van deze boerenlandsoorten in te richten komt er ook ruimte voor vele andere soorten flora en fauna.

De doelsoorten:

Om de doelsoorten te behouden of terug te krijgen zijn 4 V's nodig. Namelijk voedsel, voldoende en jaarrond; veiligheid, een plek om te schuilen; voorplantingslocatie, dichtbij en op het juiste moment van het jaar; vocht, om te drinken. Daarnaast is een 5e V belangrijk voor de migratie van een soort. Verbinding, via groene verbindingen in het landschap kunnen soorten zich verplaatsen.

Geelgors

In Nederland komt de Geelgors nog voor in het oosten van het land. De Geelgors is te vinden in een kleinschalig landschap met akkers en landschapselementen zoals greppels, houtwallen, hagen, onverharde wegen en ruige over-hoekjes. Hogere solitaire bomen gebruikt hij als zangpost. Voedsel bestaat uit insecten, granen en andere zaden. Schuilplekken en nestgelegenheden vindt hij in houtwallen, struwelen en heggen.

Kamsalamander en kleine watersalamander

Kamsalamanders zijn zeldzaam. Toch is de Achterhoek één van de gebieden met de ruimste verspreiding van deze soort in Nederland. Een veel vaker voorkomende soort is de kleine Watersalamander. Beide soorten vinden het prima om samen in dezelfde poel te verblijven. De Kamsalamander is honkvast en zal verspreidt zich over kleine afstanden. Naast een poel (water) heeft de salamander ook een landbiotoop nodig die bestaan uit een natuurlijke oever, ruigten en houtwallen en bosjes.

Grauwe Klauwier

De grauwe klauwier is een hele zeldzame broedvogel. Rond de eeuwwisseling was deze soort bijna uit de Achterhoek verdwenen. Heel langzaam keert de grauwe klauwier weer terug, dankzij herstel van landschap en natuur. De vogel heeft een biotoop van halfopen landschap met vele struwelen, hakhoutbosjes en afrasteringspalen. In de open weidelanden vindt de vogel zijn voedsel de grotere insecten.

Landschapselementen

Hoogstamboomgaard

Langs de Kroezendijk wordt de bestaande weide omgevormd tot een hoogstamboomgaard. Een unieke 'Rossel Collectie' hoogstamboomgaard met authentieke Achterhoekse fruitrassen. In totaal 23 appel- en perenbomen aangeplant. Rondom de boomgaard wordt de bestaande Meidoornhaag opgevuld en waar nog geen heg staat ingeplant. De onder begroeiing van de boomgaard is een bloemrijk kruidenmengsel (WUR-VALA kruidenmengsel). De oppervlakte van de totale boomgaard is 3500m².

Een 'oude' hoogstamboomgaard is vooral belangrijk voor de Steenuil. De holten in de bomen zijn uitstekende nestgelegenheden. Bij aanplant van de boomgaard worden er 2 nestkasten geplaatst als alternatief voor de toekomstige holten. Door het inzaaien van een kruidenvegetatie ontstaat er een leefgebied voor insecten. Wat weer ten goede komt aan de geelgors en grauwe klauwier.

Rossel Collectie

Een Rossel Collectie Boomgaard is een boomgaard bestaande uit tien of meer bomen met geselecteerde rassen, verzameld en opgekweekt door Hennie Rossel. Het zijn hele oude rassen die in Oost-Nederland met name in de Achterhoek zijn teruggevonden en zeer zeldzaam zijn geworden.

Poel

Aan de linkerzijde tegen de bestaande houtsingel wordt een nieuwe poel gegraven. Dit gebied ligt relatief lager dan het rest van het perceel. Rondom de poelen komt een ruigtevegetatie. De poel komt ten gunste van de kamsalamander en kleine watersalamander.

Houtsingels

Zowel aan de linker- als rechterzijde worden de bestaande landschapselementen uitgebreid met houtsingels. Houtsingels geven bescherming en nestgelegenheden aan vogels en dieren, maar fungeren ook als verbindingswegen tussen verblijfplaats en voedselgebieden. De zonkant is vooral interessant voor insecten, amfibieën en reptielen. De soorten in deze elementen worden zorgvuldig gekozen op een zoombeplanting. Dit wil zeggen soorten die niet te hoog worden en veel bessen dragen.

Solitaire bomen

In de huidige grasvegetatie worden in 2 groepen solitaire bomen geplant.

Formulier landschappelijke inpassing (Gemeente Oude IJsselstreek)

In de lokale kwaliteitscriteria woningbouw Oude IJsselstreek wordt omschreven dat ruimtelijke ontwikkelingen in het buitengebied een bijdrage aan het behoud en de versterking van het landschap verlangt. Hiervoor is, door de gemeente Oude IJsselstreek, een standaard landschappelijke inpassing opgesteld met daarin opgenomen een puntentelling om zo het behoud en versterking te waarborgen.

Landschapselement	Punten	Hoeveelheid	Totaal
Solitaire bomen	50/stuks	6 stuks	300
Hoogstamboomgaard	6/m2	3500m2	21000
Houtwal/singel 01	12/m2	1425m2	17100
Houtwal/singel 02	12/m2	1850m2	22200
Knip- en scheerheg	10/m1	30m1	300
Poel + natuurlijke oever	33/m2	525m2	17325

De nieuw in te richten landschapselementen hebben volgens deze puntentelling tezamen een waarde van 78.225 punten.

In het rapport Ruimtelijke Onderbouwing van Asra Advies wordt uitgegaan van een andere puntentelling. Zie hiervoor pagina 21 Ruimtelijke Onderbouwing. De berekening komt uit op 6.473m2 nieuwe landschapselementen.

De voorstelde nieuwe landschapselementen hebben een waarde van totaal 7. 300m2. Waarmee ruim voldoende wordt voldaan aan de eisen die de gemeente Oude IJsselstreek stelt.

Landschapselement	Hoeveelheid
Hoogstamboomgaard	3500m2
Houtwal/singel 01	1425m2
Houtwal/singel 02	1850m2
Poel + natuurlijke oever	525m2

‘Samen maken we het landschap mooier’

Munstermanstraat 6
7064 KA Silvolde
info@val-oudeijssel.nl
www.val-oudeijssel.nl
T: 0315-630002

Camiel Helming
Projectcoördinator
info@val-oudeijssel.nl